

ผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์

วาทีณี ปรีสำเนียง

ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

Kikprisamnieng@gmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพราะมีผลต่อการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ การสร้างทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในทีมงาน การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความหลากหลายและการยอมรับความแตกต่างในอารมณ์และวิธีการแสดงออก การสร้างบรรยากาศที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้และการทำงานของทุกคนในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างในการแสดงพฤติกรรมที่ดีที่สุดในการจัดการกับความรู้สึกอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่นในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีเพราะว่าวุฒิภาวะทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการจัดการแก้ปัญหาในสถานศึกษา เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ คือ เป็นผู้ที่มีรู้และเข้าใจในตนเอง สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีหรือมีการแสดงออกทางอารมณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ ผู้ได้บังคับบัญชาจะให้ความเคารพนับถือ ทำงานอย่างมีความสุข สุขภาพจิตดีไม่ก่อให้เกิดภาวะความเครียดและโรคซึมเศร้า ทุกคนในสถานศึกษารวมมือรวมใจกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ผู้บริหารสถานศึกษา ความฉลาดทางด้านอารมณ์

Educational institution administrators and Development of Emotional Intelligence

Watinee Prisamnieng

Department of Educational Administration, Faculty of Education, Nakhon Pathom Rajabhat University

kikprisamnieng@gmail.com

Abstract

Developing emotional intelligence is crucial for school administrators because it impacts human resource management, fosters effective communication skills, and promotes understanding and collaboration within teams. It also facilitates learning to embrace diversity in emotions and expressions. Creating a conducive atmosphere for learning and working is essential for everyone in the school. School administrators should exemplify the best practices in managing their own and others' emotions, reflecting their emotional intelligence. Emotional intelligence is necessary for administrators because it significantly contributes to problem-solving in schools. It reflects that school administrators possess emotional intelligence, which means they understand themselves and can manage their emotions effectively. Administrators who can control their emotions or exhibit appropriate emotional expressions create a respectful, happy, and mentally healthy work environment, promoting efficiency through collective effort from everyone in the school.

Keywords: Educational institution administrators , Emotional Intelligence

1. บทนำ

การพัฒนาคน เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกทุกประเทศมุ่งเน้นพัฒนา เพราะ “คน” เป็นทรัพยากร อันล้ำค่าที่เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาของทุกประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ ที่ 3 ในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ว่าด้วยการ พัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมายให้ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทยที่จำเป็นในศตวรรษ ที่ 21 มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน (Office of the Education Council, 2560) ปัจจัยแห่งความสำเร็จขององค์การที่มีศักยภาพสูงในด้านทรัพยากรมนุษย์คือ “ผู้นำและทีมงาน” ต้องมีการทำงานอย่างร่วมแรงร่วมใจ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสร้างความเป็นกันเองในการทำงานร่วมกัน แบ่งหน้าที่หรือกระจายงานอย่างชัดเจน พร้อมให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา ผู้บริหารสถานศึกษานอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถในสายงานบริหารสถานศึกษา บริหารงานโดยคำนึงถึงผลที่มีต่อการพัฒนาของผู้เรียน บุคลากรและชุมชนร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกอย่างสร้างสรรค์ มุ่งมั่นพัฒนาบุคลากรให้สามารถ ปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ พัฒนาแผนงานของหน่วยงานให้มีคุณภาพสูงและปฏิบัติได้จริงโดยใช้นวัตกรรม การบริหารและทำให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้น เป็นการบริหารงานให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน รายงานผลการ จัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ รู้จักติดตามและแสวงหา

ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน นอกจากนี้ ข้อบังคับครุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ยังกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนา วิชาชีพของตนเองให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอเพื่อปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำและส่งเสริมให้มีผู้นำทาง วิชาการในหน่วยงานของตนได้ รู้จักมองหาโอกาสในทุกสถานการณ์เพื่อการพัฒนา หน่วยงาน ความฉลาดทาง อารมณ์และสังคมจึงถือเป็นตัวบ่งชี้ หนึ่งของความเป็นผู้นำที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องมีและควรได้รับ การพัฒนาในผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน โดยพฤติกรรมการแสดงออกหรือคุณลักษณะที่ปรากฏของผู้บริหาร สถานศึกษาที่เป็นตัวบ่งชี้ ความเป็นผู้นำที่มีความฉลาดทางอารมณ์ สามารถทำงานกับคุณครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ปราศจากความขัดแย้ง ไม่ทำให้เกิดความเครียดในการทำงาน แรงจูงใจในการทำงานลดลง และ ส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กรในที่สุด ความฉลาดทางอารมณ์ จึงเป็นความสามารถในการอดทนรอคอยเพื่อ ไปสู่เป้าหมายอย่างมีสติ มีความเข้าใจ เห็นอกเห็นใจบุคคลอื่น มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้าง ทำให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างราบรื่นและมีความสุข สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ

2.แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์

2.1ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

ในปัจจุบันนักจิตวิทยาและนักวิชาการให้ความสำคัญกับ “ความฉลาดทางอารมณ์” เป็นอย่างมาก โดยเน้นไปที่ความสามารถทางด้านอารมณ์ความรู้สึก (Affective aspect) เนื่องจากเป็น ปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้บุคคลประสบความสำเร็จในชีวิต ซึ่งในภาษาไทยมีการใช้ชื่อเรียกที่แตกต่าง กันออกไป คือ เซวานอารมณ์ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์ อัจฉริยะทางปัญญา ปรีชาเชิงอารมณ์หรือปัญญาเชิงอารมณ์ ซึ่งมาจากภาษาอังกฤษที่มีความหมายเดียวกันคือ Emotional Intelligence หรือ Emotional Quotient นอกจากนั้นยังมีคำเรียกที่มีความหมาย ใกล้เคียงกับความฉลาดทางอารมณ์อยู่มาก อาทิ ความสามารถทางอารมณ์ (Emotional Ability) สมรรถนะทางอารมณ์ (Emotional Competence) สมรรถนะความสามารถทางอารมณ์ (Emotional Intelligence Competence) ความสามารถที่หลากหลาย (Multiple Intelligence) ความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) เป็นต้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้คำว่า Emotional Intelligence (EI) โดยมีนักจิตวิทยาและนักวิชาการให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ไว้ดังต่อไปนี้

Salovey [1] จากมหาวิทยาลัย Harvard และเมเยอร์ (John Mayer) จาก มหาวิทยาลัย New Hampshire ให้ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ว่าหมายถึง ความสามารถ ของบุคคลในการมีความเข้าใจ สามารถแสดงอารมณ์ออกมาได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่ตน กำลังเผชิญอยู่ ตลอดจนสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ในทุกสถานการณ์ อารมณ์ (Emotions) เป็นเรื่องที่ไม่สามารถแยกออกจากการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ได้ ซึ่งมีการกล่าวถึงเรื่องนี้ในวิชาพฤติกรรมองค์การค่อนข้างน้อยมาก เนื่องจากมีความเชื่อว่าอารมณ์เป็นเรื่องที่ไร้เหตุผล หรือเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความยุ่งยากเสียหาย อารมณ์เป็นเพียงกระบวนการทางสมองขั้นพื้นฐาน 4 กลุ่มคือ แรงจูงใจ (Motivation) อารมณ์ (Emotion) การคิด (Cognition) และจิตสำนึก (Consciousness) และสิ่งที่ใช้พิจารณาพฤติกรรมทางอารมณ์ 5 ด้านคือ การทำลาย การเข้าใกล้ การหนี การหยุด พฤติกรรม และน้ำเสียง

Cooper and Sawaf [2] ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้ เข้าใจ และประยุกต์ใช้อารมณ์ของตน เพื่อเป็นรากฐานในการ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

Goleman [3] ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ว่า ความสามารถในการ ตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น เพื่อการบริหารจัดการอารมณ์และสร้างแรงจูงใจให้เกิด สัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ

Nithipat mekkhajorn [4] ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในอันที่จะตระหนักรู้ถึงอารมณ์ตนเองและผู้อื่นอย่าง สอดคล้องและถูกต้อง ตามความเป็นจริง อีกทั้งความสามารถในการบริหารจัดการ และ ควบคุมอารมณ์ตนเอง พร้อมทั้ง สามารถแสดงอารมณ์ของตนออกมาอย่างเหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะกับเหตุการณ์

หรือสภาพการณ์ ในขณะนั้น เพื่อให้ตนเองสามารถ ดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุขในสังคม

Phomanee [5] ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ว่า หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึก นึกคิดของตนเองและผู้อื่น รวมถึง การบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ถูกต้องตามกาลเทศะหรือสถานการณ์ในขณะนั้น รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนเอง ซึ่งผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะทำให้ทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี

ดังนั้นผู้เขียนสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง มีเหตุผลในการแก้ปัญหา ซึ่งสัต์ต่อความรู้สึกของตนเอง ตระหนักถึงข้อดีและ ข้อบกพร่องของตนเอง เปิดใจยอมรับข้อผิดพลาดเพื่อปรับปรุงและเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ให้ข้อมูลย้อนกลับ ยอมรับข้อบกพร่องของตนเอง มีความยืดหยุ่น มีมนุษยสัมพันธ์ เห็นคุณค่า มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความ ภูมิใจและพึงพอใจในชีวิต มองโลกในแง่ดี สามารถ ดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์และประสบผลสำเร็จ

3.ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์

จากการศึกษาเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ทำให้คนเราเริ่มตระหนักใน ความสำคัญว่าคนเราจะ ประสบผลความสำเร็จในชีวิตทั้งด้านต่างๆ รวมทั้งการดำเนินชีวิต จะต้องอาศัยความฉลาดทางอารมณ์เป็น องค์ประกอบและความฉลาดทางอารมณ์สามารถ ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและในการทำงาน มีประโยชน์ อย่างยิ่งสำหรับทุกคน

Thidarat Rasamee [6] ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญ ต่อความเป็นอยู่ และความผาสุกในชีวิตของแต่ละบุคคล เนื่องจาก สิ่งแวดล้อมและ สภาพการณ์ต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงเสมอ ทั้งสภาพสังคมเศรษฐกิจและการเมือง คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ดี จะสามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลง สามารถ เผชิญกับการเปลี่ยนแปลง สามารถ เผชิญกับ การเปลี่ยนแปลง และสามารถปรับตัวตาม การ เปลี่ยนแปลง สามารถผ่านเหตุการณ์ต่าง ๆ ไปได้ และประสบความสำเร็จในชีวิตได้ดีกว่า เพราะมีการรับรู้และ เข้าใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเข้าใจ ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ มีกำลังใจ มีแรงจูงใจ มีความคิดทางบวก สามารถบริหารจัดการกับชีวิตของตนเองตามขอบเขตความสามารถ ความถนัด ของ ตนเอง เพื่อแสวงหาความก้าวหน้าในชีวิต และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

Sureeporn Rungkade [7] ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญที่สามารถรู้ และ เข้าใจความรู้สึก ความต้องการของตัวเองและของผู้อื่น เห็นอก เห็นใจ มองโลกในแง่ดี ก็จะเป็น ที่เคารพนับถือ ของผู้ได้บังคับบัญชาเข้าใจ ลูกน้องเป็นที่ รักของเพื่อนร่วมและผู้ที่อยู่ ซึ่งสามารถ ทำให้ครองตน ครองคน ครองงานได้ความสำเร็จของงานก็จะตามมา

Nithipat Mekkhajorn [8] ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อบุคคลที่มีความสราญรมย์ ผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์ จึงพร้อมที่จะทำงานร่วมกับ ผู้คนอื่นได้ดี ใ้ต่อ ความรู้สึกของตนเองและ คนรอบข้าง สามารถที่จะต้านทานสิ่งยั่วๆ ไม่รู้ด้วยอำนาจ ของกิเลสใดใด จึงทำให้ ควบคุม อารมณ์ของตนได้ดี ทำให้บุคคลเป็นผู้ที่มองตนเองและมองโลกในแง่ดี มีสติในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่าง รอบคอบ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เป็นผลให้เกิดมีความคิดสร้างสรรค์มีพลังกาย และพลังใจในการทำประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติได้ดี

Radakarn Phuriphong [9] ได้กล่าวว่า ความสำคัญของความฉลาด ทางอารมณ์ มีความสำคัญ ต่อบุคคลในทุกด้าน โดยผู้ที่ต้องการประสบความสำเร็จในการทำงานและประสบความสำเร็จในชีวิตจึงจำเป็นต้องฉลาดรู้ในเรื่องการรับรู้ และแสดง อารมณ์ทั้งต่อตนเอง และคนอื่น ความฉลาดทางอารมณ์ยังช่วยให้คน มองโลกในแง่ดีมีความพอใจและยอมรับได้ กับสภาพที่เป็นอยู่ แม้สภาพนั้นอาจไม่เป็นที่พึงปรารถนา เพียงใดก็ตาม คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ดี จะต้องสามารถ ยอมรับการเปลี่ยนแปลง สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต้องปรับตัวยืดหยุ่นต่อสื่้กับการเปลี่ยนแปลงเพื่อสิ่งที่ดีกว่า หรือเพื่อความความสำเร็จที่สมหวัง มีพลัง มีแรงจูงใจ มีความคิดทางบวก สามารถบริหารจัดการกับชีวิตของตนเองอีกครั้งอย่างมีอำนาจและความสามารถในการชักจูงโน้มน้าวให้เกิดความรู้สึกเห็นชอบและพร้อมจะปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

Kanokporn Phomanee (2019, page 11) [10] ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อบุคคลในทุกด้าน เนื่องจากคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์นั้นจะสามารถควบคุมอารมณ์และจิตใจของตนได้ สามารถจัดการกับความรู้สึกของตนเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นประสบความสำเร็จ ในการทำงาน ต่าง ๆ ได้ง่ายยิ่งขึ้น เนื่องจากสามารถปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดีและเป็นที่รักของคนส่วนใหญ่ ทำให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้งานประสบ ความสำเร็จบรรลุตาม เป้าหมายที่วางไว้

ดังนั้นผู้เขียนสรุปได้ว่า สรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จในชีวิตและสามารถพัฒนาได้โดยการเรียนรู้ตลอดเวลา ความฉลาดทางอารมณ์มีประโยชน์ ต่อ ตนเองและสังคม ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะสามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของตนเอง ซึ่งช่วยในการควบคุมและจัดการอารมณ์ได้ดี ส่งผลให้สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพเข้าใจและรับรู้ความรู้สึกของครู นักเรียน และบุคลากรอื่นๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สามารถประสานงานได้อย่างราบรื่นสามารถจัดการกับความขัดแย้งและสถานการณ์ตึงเครียดในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสมและสร้างสรรค์ ความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ผู้อำนวยการโรงเรียนสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีในโรงเรียน

4.การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถและทักษะทางสังคมซึ่งเป็นสมรรถนะในการ สนับสนุนและผลักดันให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตได้มากกว่าความฉลาดทางด้าน สติปัญญา ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ การได้รับประสบการณ์และ การฝึกฝน ซึ่งส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างถาวร ดังนั้นความฉลาดทางอารมณ์จึง เป็นทักษะและความสามารถของบุคคลที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นได้

Kritathip Jaipiam [11] ได้กล่าวว่า แนวทางการพัฒนา ความฉลาด ทางอารมณ์ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

1. ด้านตระหนักรู้อารมณ์ของตนเอง

1.1) วิธีรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง ได้แก่ ฝึกสังเกตอารมณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้ง พฤติกรรมทางกาย ในเหตุการณ์ต่าง ๆ อาทิ เสียงกรี๊ด อารมณ์พุ่งชาน อาการ เกร็งของกล้ามเนื้อ ส่วนต่าง ๆ เป็นต้น ฝึกสังเกต ทำสมาธิ ทำจิตใจให้สงบ ทบทวนอดีต และปัจจุบัน คาดหมาย แนวโน้มในอนาคต มีการทบทวนอารมณ์ตนเอง อยู่เสมอ โดยพิจารณาว่าตนเองมีอารมณ์เช่นไร และสังเกตผลสะท้อนกลับของอารมณ์หลังการมีอารมณ์นั้น ๆ พิจารณาว่าเป็นไปในทางบวก อาทิ เกิดความพึงพอใจ หรือเกิดผลในทางลบ อาทิ ความไม่สบายใจ แล้ว พยายามเก็บอารมณ์ และ ความรู้สึกเหล่านั้นไว้เป็นบทเรียนที่ จะช่วยให้มีการแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสมใน ครั้งต่อ ๆ ไป

1.2) วิธีการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้สามารถรู้เท่าทันอารมณ์ตนเอง ได้แก่ ส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจในความสำเร็จ และประโยชน์อันเกิดจากการรู้เท่าทัน อารมณ์ตนเอง และส่งเสริมให้มีการฝึกปฏิบัติ จริงโดยให้มีกิจกรรมการวิเคราะห์ตนเอง มีการฝึกสมาธิในที่ทำงาน

1.3) กระบวนการในการตัดสินใจ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ ได้แก่ การรวบรวม ข้อมูล ให้มากที่สุด จาก แหล่งที่เชื่อถือได้ อาทิ จากบุคคล เอกสาร ฯลฯ มีการวิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาถึง รายละเอียด ประเด็นต่าง ๆ ตลอดจนความเกี่ยวพัน ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งต่อส่วนรวม และ ส่วนตน รวมทั้งกำหนดทางเลือกอย่าง หลากหลาย และตัดสินใจเลือก ทางเลือกที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด

1.4) ข้อเสนอแนะการตัดสินใจในบทบาทผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ต้องมีการรวบรวม ข้อมูลที่เพียงพอ หลากหลาย ข้อมูลนั้นต้องเชื่อถือหรืออ้างอิง ได้ การตัดสินใจใน บางเรื่องที่มีผลกระทบต่อ องค์กร หรือหน่วยงานวิธีที่ดีที่สุด คือการยึด หลักการมีส่วนร่วมจาก หลาย ๆ ฝ่ายในการพิจารณา ซึ่งจะช่วยให้ การตัดสินใจเป็นไปอย่าง รอบคอบและเพื่อเป็นการกระจาย ความรับผิดชอบของการตัดสินใจในแต่ละครั้ง โดย อาจจะใช้ในรูปแบบของ คณะกรรมการที่มาจาก

คณะทำงาน

1.5) วิธีการสร้างความภาคภูมิใจให้กับตนเอง ได้แก่ การทำความดีให้แก่ ตนเอง อาทิ การไม่ทำผิด ศีลธรรม การประพฤติตามหลักธรรมของศาสนา การทำงานในหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างเต็มตาม ศักยภาพ ฯลฯ

2. การบริหารจัดการอารมณ์ของตนเอง

2.1) วิธีการจัดการกับอารมณ์ ความรู้สึกวิตกกังวล และความเครียดที่เกิดขึ้น ได้แก่ การเลี้ยง ออกไปจากสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อให้เวลามีส่วนในการผ่อนคลาย ความตึงเครียด และ เมื่อจิตใจสงบเป็นปกติดี แล้ว ค่อยลงพิจารณาถึงสาเหตุ ตามสภาพ ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นอย่าง หลายแง่มุม ให้ครอบคลุมสาเหตุ ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น

2.2) เสนอแนะในการแก้ไขอารมณ์ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ในบทบาท ของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ทบทวนตนเองในการแสดงออกทางอารมณ์ในแต่ละครั้งทั้งใน ทางบวก และลบ และหากพิจารณาเห็นว่าอารมณ์ใดที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้คน รอบข้าง ก็ให้ถือเป็น บทเรียนว่าครั้งต่อ ๆ ไปจะควบคุมไม่ให้ เกิดอารมณ์นั้น ๆ อีกหรือถ้า เกิดขึ้นก็มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม

2.3) เสนอแนะวิธีให้เกิดความรับผิดชอบต่อ ได้แก่ การฝึกทำงานให้แล้ว เสร็จทัน ตามกำหนดเวลาไม่ ผัดวันประกันพรุ่ง ฝึกเป็นคนตรงต่อเวลา

2.4) แนวทางในการพัฒนาให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อ โดยผู้นำหรือ หัวหน้าหน่วยงานต้อง ประพฤติ และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องต่างๆ อาทิการรักษาวินัยการมีความรับผิดชอบต่อภารกิจงาน และการแสดง พฤติกรรมส่วนตน เป็นต้น

2.5) หลักในการฝึกตนให้เป็นผู้บริหารที่มีความใจกว้าง และยืดหยุ่น ได้แก่ การให้ฝึกมองคนอย่าง หลาย แง่มุม ให้คำนึงว่าธรรมชาติของมนุษย์ย่อมมีความ แตกต่างกันในแต่ละ ด้านโดยจะมีทั้งจุดเด่น และจุด ด้อยที่ต่างกันไป ดังนั้น โอกาสที่จะ ผิดพลาดย่อมที่จะเกิดขึ้นได้

3. การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง

3.1) แนวทางการสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับตนเอง ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ เสนอแนะให้ ฝึกการรู้จักคิดหาทางเลือกที่หลากหลายในการแก้ปัญหาหรือปฏิบัติการกิจต่างๆในแต่ละครั้งแล้วเลือกทางที่เห็นว่าเหมาะสม ที่สุด

3.2) แนวทางการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้แก่ การฝึกให้มีการ วางแผนใน การดำเนินงานต่าง ๆ โดยเน้นกระบวนการตลอดจนมีการ กำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาตนเองเป็นอันดับแรก ก่อนจะนำไปสู่การพัฒนา ผู้ร่วมงาน

3.3) ข้อเสนอแนะการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิต และการทำงาน ได้แก่ เป้าหมายที่กำหนดต้อง ไม่สูง หรือไกลจนเกินไปสามารถที่จะมองเห็นภาพ ความสำเร็จได้จริง

3.4) การตั้งเป้าหมายของการทำงานในฐานะบทบาทของผู้บริหาร ได้แก่ การกำหนดเป้าหมาย ต้องไม่ เหลือวิสัยมนุษย์ที่จะทำ สามารถมองเห็นผลสำเร็จของ งานหรือสามารถ บอกถึงความสำเร็จของ เป้าหมายนั้นได้

3.5) ข้อเสนอแนะในการมองโลกในแง่ดี ได้แก่ การฝึกมองผู้อื่นที่ด้อย กว่าเรา ชาติโอกาสมากกว่า เรา ฝึกมองผู้อื่นที่ต้องมีปัญหามากกว่าเรา เพื่อสร้าง ความมั่นใจ และ ความเชื่อมั่นในตนเอง เห็น คุณค่าของตนเอง และ

3.6) การมองโลกในแง่ดีในฐานะบทบาทของผู้บริหาร ได้แก่ การคำนึงถึง ธรรมชาติของมนุษย์ว่ามีความ แตกต่างกัน ดังนั้นผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งเป็นเพียงมนุษย์ ปุถุชน ย่อมที่จะมีความแตกต่างกัน เป็นธรรมดา

4. การหยั่งรู้อารมณ์ และความรู้สึกผู้อื่น

4.1) แนวทางการหยั่งรู้อารมณ์ และความรู้สึกผู้อื่น ได้แก่ การฝึกให้เป็นคน ช่างสังเกต และให้ ความสนใจ

ในโอกาสที่ปฏิวัติของผู้อื่น อาทิ คำพูด น้ำเสียง กิริยา ท่าทาง สีหน้า แววตา เป็นต้น เพราะการฝึกมอง หรือสังเกตอยู่ประจำจะช่วยให้คาดหมายอารมณ์ และความรู้สึกของผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง ให้มีการฝึกสมาธิ ในขณะที่รับฟังอันจะทำให้เข้าใจในประเด็นของผู้พูด

4.2) แนวทางการให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความเอื้ออาทร และมุ่งที่จะ ช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่ การรู้จักให้เกียรติยกย่อง ชมเชย ให้โอกาสแก่ผู้บริหารที่มีหลักการ ประพฤติปฏิบัติที่มีลักษณะเสียสละ บำเพ็ญ ประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน จากหน่วยงาน บังคับบัญชาเพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีใน การประพฤติปฏิบัติใน ลักษณะดังกล่าว

4.3) แนวทางการให้ผู้บริหารมีความตระหนักในสำคัญของกลุ่ม ได้แก่ การส่งเสริมให้มีการทำงาน ทีม ส่งเสริมให้มีการใช้กระบวนการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

5. ด้านทักษะทางสังคม

5.1) วิธีการนำไปสู่การสื่อสารที่ดี ได้แก่ การยึดหลักสื่อสารแบบสองทาง โดยจะมีการโต้ตอบกันดี เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ตรงกัน และความสัมพันธ์อันดีแน่น การสื่อสารแบบไม่เป็นทางการ อาทิ การพบปะพูดคุย ฯลฯ

5.2) การสร้างสายสัมพันธ์ และทำงานเป็นทีม ได้แก่ การใช้หลักการ ปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วมยึด หลักประชาธิปไตย

5.3) บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการบริหารจัดการกับปัญหา ความขัดแย้ง ได้แก่ การเข้าถึง ประเด็นปัญหาที่แท้จริง มีการวิเคราะห์สาเหตุแห่งปัญหาข้อเท็จจริงต่างๆ และใช้วิธีการบริหารจัดการอย่างสันติวิธีให้เกิด การยอมรับทั้งสองฝ่าย

ในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลพัฒนาอย่างรวดเร็ว (Digital Disruptive World) ซึ่งเต็มไปด้วยการแข่งขัน และสภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สังคมไทยจึงได้รับอิทธิพลจากสังคมโลกที่มีความเจริญก้าวหน้าในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน เทคโนโลยีวิทยาการใหม่ ๆ อันเป็นผลมาจากการแข่งขันทางด้าน เทคโนโลยีและเศรษฐกิจอย่างสูง เกิดเป็นวัฒนธรรมวัตถุนิยมที่ส่งผล ให้พฤติกรรมหรือรูปแบบการใช้ชีวิตของ คนเราเปลี่ยนตามไปเป็นวัฒนธรรมที่องค์การต่าง ๆ มุ่งแสวงหาบุคคลที่มีความฉลาดทางสติปัญญา (IQ) [12] แต่ปัจจุบันสังคมเริ่มตระหนักถึงเรื่องความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) เพราะบุคคลที่ มีความรู้ความสามารถ จำเป็นต้องมีความฉลาดทางอารมณ์ที่จะช่วยให้สามารถบริหารจัดการอารมณ์ของตนเองได้ เป็นผู้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ทำให้เป็นคนกล้าคิดกล้าทำภายใต้เหตุและผล และมีความคิด สร้างสรรค์การมี สมดุลด้านอารมณ์จะช่วยลดอุปสรรคทางด้านอารมณ์ที่เข้ามาขัดขวางความคิดอ่านและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความ ยืดหยุ่นและรู้จัก ประนีประนอมมากยิ่งขึ้น [13]

ดังนั้นผู้เขียนสรุปได้ว่า การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สามารถพัฒนาได้กับทุกคน เพราะ มนุษย์ไม่ได้ถูกสร้าง มาให้อยู่คนเดียว แต่ต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคม เราจึงต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นในการ ดำเนินชีวิตและในการทำงาน การนำ ความฉลาดทางอารมณ์มาบริหารความสัมพันธ์ในที่ทำงานต้องได้ลงมือ ปฏิบัติจริง ตระหนักและควบคุมอารมณ์ของตนเอง ได้ และสามารถเข้าใจอารมณ์ของเพื่อนร่วมงานได้ มีเทคนิคการสื่อสาร อธิบาย และมีความตั้งใจสร้างสรรค์กับชีวิตเพื่อ สร้างความสุข การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาจะช่วยเพิ่มความสามารถในการบริหารจัดการ สถานการณ์ต่าง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การทำงานร่วมกับทีมงานและนักเรียนเป็นไปอย่างราบรื่นและสร้างบรรยากาศ ที่ดีในการเรียนรู้และการทำงาน

5.ผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

ผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากจะต้องมีความรู้ ความสามารถในสายงานบริหารสถานศึกษา บริหารงาน โดยคำนึงถึง ผลที่มีต่อการพัฒนาของผู้เรียน บุคลากรและชุมชน ร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานภายนอกอย่าง สร้างสรรค์ มุ่งมั่นพัฒนา บุคลากรให้ สามารถปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ พัฒนาแผนงานของหน่วยงานให้มี คุณภาพสูงและปฏิบัติได้จริงโดยใช้

นวัตกรรมการบริหารและทำให้เกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้น เป็นการ บริหารงานให้เกิดการพัฒนาแบบยั่งยืน รายงานผลการจัดการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ รู้จักติดตามและแสวงหา ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน นอกจากนี้ ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ยังกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาวิชาชีพของตนเองให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอเพื่อปฏิบัติ ตนเป็น แบบอย่างที่ดี เป็นผู้นำและส่งเสริมให้มีผู้นำทางวิชาการในหน่วยงานของตนได้ รู้จักมองหาโอกาสในทุก สถานการณ์เพื่อการพัฒนา หน่วยงาน ความฉลาดทางอารมณ์และสังคมจึงถือเป็นตัวบ่งชี้ หนึ่งของความเป็น ผู้นำที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องมีและควรได้รับ การพัฒนาในผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน โดยพฤติกรรม การ แสดงออกหรือคุณลักษณะที่ปรากฏของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัว บ่งชี้ความเป็นผู้นำที่มีความฉลาดทาง อารมณ์และสังคมที่ผู้บริหารสถานศึกษาหรือบุคลากรรอบข้างสามารถสังเกต รู้สึก หรือสัมผัสได้ แต่หากขาดไป จะต้องพัฒนาตนเองให้มี ประกอบด้วย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่ฝึกให้รู้จักการรับรู้อารมณ์ของตนเอง (emotional self awareness) เพราะผู้บริหาร สถานศึกษาที่อ่านอารมณ์ของตนได้จะมีความเข้าใจว่าถ้าตนแสดงอารมณ์ เช่นนั้นออกไปจะส่งผลกระทบต่อคนรอบข้างและงานที่ ทำอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการรับรู้อารมณ์ ของตนเองสูงจะสามารถมองเห็นภาพรวมของปัญหาที่สลับซับซ้อนได้ดี จึงพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการ แสดงออกที่เหมาะสมกว่าได้โดยฉับพลัน ผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถรับรู้อารมณ์ของตนเองได้ดีมักเป็นคน ที่ตรงไปตรงมาและจริงใจ กล่าวพูด กล่าวเปิดเผยถึงสภาพอารมณ์ของตนเองและยอมรับผิดถ้าตนแสดงออกไม่ เหมาะสม

2. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องฝึกเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง (self-confidence) ตระหนักในคุณค่า และความสามารถ ของตนเอง รู้จักเลือกใช้จุดเด่นของตนมาใช้ในการบริหารงานได้อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งจะเผชิญกับงานหรือสถานการณ์ที่ยากลำบาก ได้เป็นอย่างดี มีความสงบนิ่ง เป็นผู้นำที่มีความสุขุมแม้จะอยู่ภายใต้ สถานการณ์ตึงเครียด หรือภาวะที่มีแรงกดดัน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องฝึกควบคุมอารมณ์ตนเอง (emotional self-control) ด้วยการเก็บ อารมณ์และแรงกระทบ ทางพฤติกรรมให้อยู่ภายใต้การควบคุม [6] ผู้บริหารสถานศึกษาที่ มีความ สามารถในการควบคุมตนเองใน ระดับสูงจะมีวิธีการในการจัดการกับภาวะสับสนทางอารมณ์ตลอดจน ภาวะกดดันภายในตนเองได้ดี หรืออย่างน้อยก็สามารถ หาทางออกใหม่ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ จุดเด่นของการ ควบคุมตนเองก็คือ มีความสงบนิ่งไม่หวั่นไหว และมีสติตลอดเวลาพร้อมที่จะเผชิญกับภาวะวิกฤตที่มี ความเครียดสูง ไม่แสดงอารมณ์เสื่อง่ายเมื่อต้องประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่รบกวนจิตใจในการบริหาร สถานศึกษา

4. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมุ่งผลสัมฤทธิ์ (achievement orientation) กล่าวคือ ผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีความ เก่ง จะเป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย มีการวางระบบงานและระบบคนได้ อย่างรอบคอบรัดกุม โดยเมื่อเจอปัญหาจะรับรู้และเข้าใจปัญหา มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม จุดเด่นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ เป็นนักปฏิบัติที่มีการวางแผนกระตือรือร้นในการใฝ่เรียนใฝ่รู้เพื่อหาเครื่องมือและวิธีการอบรมครูให้มีความรู้ความสามารถเพื่อยกระดับ คุณภาพของสถานศึกษา

5. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีมุมมองเชิงบวก (positive outlook) โดยการฝึกเป็นผู้ที่รู้จักสังเกต สาเหตุของความเครียด แล้วสร้างหรือปรับเปลี่ยนมุมมองทางความคิด เพื่อผ่อนคลายความเครียดหรือ เบี่ยงเบนพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม เป็นผู้นำที่ รู้จักมองสถานการณ์ให้เห็นช่องทางที่เป็นโอกาส (opportunity) มากกว่าจะมองว่าเป็นภัยคุกคาม (threat) และมองเห็นข้อดีหรือ จุดเด่นของเพื่อนร่วมงาน

6. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้ที่ฝึกให้รู้จักการปรับตัวได้ดี (adaptability) เป็นผู้นำที่มีความ ยืดหยุ่นในแต่ละสถานการณ์ รับมือกับการเปลี่ยนแปลง ปรับเปลี่ยนลำดับความสำคัญได้อย่างรวดเร็ว สามารถ จัดการกับความต้องการที่หลากหลายได้อย่างราบรื่น ตอบสนองต่อนโยบายโดยหากวิธีที่เหมาะสมมาใช้ได้ อย่างสิ้นไหล [8]

7. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องฝึกเป็นผู้มีความเข้าใจบุคคลอื่น (empathy) เป็นความสามารถในการ รับรู้อารมณ์ของ

บุคคล อื่นในสังคมเกิดขึ้นด้วยสัญชาตญาณ [8] และที่สำคัญผู้นำที่มีความ เข้าใจบุคคลอื่นจะเปิดใจรับรู้ความรู้สึกและ ความตั้งใจที่หลากหลายและแตกต่างของผู้ใต้บังคับบัญชาแบบเอา ใจเขามาใส่ใจเรา มีความสามารถในการอ่านและสังเกต ธรรมชาตินิสัยของผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีพื้นฐานและวัฒนธรรมแตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้นำสามารถเข้ากับผู้ใต้บังคับบัญชาได้เป็น อย่างดี

8. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องฝึกเป็นผู้มีความเข้าใจทางสังคม (social cognition) เป็นความสามารถใน การรับรู้เกี่ยวกับ สังคมที่อยู่รอบตัว โดยจะส่งผลต่อการแสดงออกด้วยความเป็นกัลยาณมิตร เป็นผู้นำที่ หัวดี รับรู้ รับฟัง ให้ คำปรึกษาและให้ความ ช่วยเหลืออย่างเป็นมิตรด้วยความจริงใจโดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน จนนำไปสู่การปรับตัวตามบริบท สังคมได้อย่างถูกต้อง

9. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักการตระหนักรู้ต่อองค์กร (organizational awareness) ด้วยการ เข้าใจสภาพ ปัจจุบัน ปัญหาของหน่วยงาน รู้ถึงเครือข่ายบุคคลและภาวะการเมืองที่มีความสำคัญต่อ สถานศึกษา และการสร้างเครือข่าย สัมพันธ์ ตลอดจนเข้าใจถึงค่านิยมและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา หรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีได้ระบุเป็นลายลักษณ์ อักษรแต่คน ภายในหน่วยงานยึดถือปฏิบัติ

10. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรู้จักการสร้างความสัมพันธ์ (relationship building) ซึ่งเป็นความสามารถที่สำคัญของ ผู้นำ ที่มีความฉลาดทางอารมณ์และสังคม ส่งผลให้เป็นผู้นำที่มีความโดดเด่นที่ ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรักและเคารพ [19] ในการสร้าง สัมพันธภาพและความรู้สึกที่ดีต่อกันผู้นำจะต้องคำนึงถึงอารมณ์ความรู้สึกของ ผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้นำที่มี ความรับผิดชอบต่อการกระทำคอยติดตามดูแลและตรวจสอบถึงความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ

11. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถในการโน้มน้าวใจ (influence) โดยใช้กลวิธีที่ หลากหลายให้ เหมาะสมกับ สถานการณ์ เช่น การเป็นผู้ชี้ แนะนำโดยใช้ศิลปะการพูด การสื่อสารข้อมูล สารสนเทศ ความรู้และประสบการณ์ เพื่อสนับสนุน การจัดการเรียนรู้ สามารถสร้างขวัญและกำลังใจที่จะกระตุ้นให้เกิดแรง บันดาลใจ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และมีการพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ทิศทางและ ความต้องการ วางแผนและเลือกวิธีพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษาได้ อย่างเหมาะสม

12. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมการทำงานเป็นทีม (teamwork) เป็นความสามารถในการ ทำงานแบบทีมของ ผู้นำ กล่าวคือ ผู้นำที่ทำตนเป็นสมาชิกที่ดีของทีมย่อมช่วยเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความ ช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน โดย พฤติกรรมที่ผู้นำ แสดงออกในการท างานกลุ่มจะกลายเป็นต้นแบบให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาให้การยอมรับและให้ความร่วมมือที่ดี ต่อกัน ส่งผลให้สมาชิกเกิดความกระตือรือร้น เต็มใจที่จะ ร่วมมือ เกิดความผูกพัน และใช้ความพยายามร่วมกันเป็นกลุ่มก้อน เสริมสร้างนำใจ และอัตลักษณ์ของทีม (Team spirit and identity) ให้เกิดขึ้น ผู้นำจะใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเป็นผู้หล่อ หลอมและเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขึ้นมากกว่าแค่ความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงานเพียงอย่างเดียว

ผู้เขียนสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์อย่างมากต่อการเป็นผู้นำที่ดีเพื่อพัฒนา ผู้บังคับบัญชาใน ทุกระดับให้มีภาวะความเป็นผู้นำจึงควรส่งเสริมเรื่องความสามารถด้านความฉลาดทางอารมณ์ ให้มากขึ้น รวมถึงผู้นำใน องค์กรเองควรให้ความสำคัญและพัฒนาความสามารถทางด้านนี้ ด้วย และเป็นข่าวดี ที่ว่า “ความฉลาดทางอารมณ์” สามารถ เรียนรู้และฝึกฝนได้ ดังนั้นเราต้องฝึกฝนและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ โดยหมั่นฝึกฝนสังเกตตนเอง เพื่อนร่วมงาน และคนรอบข้างเรา ท ความสำเร็จในบริบทและตอบสนองสิ่งนั้น ๆ ได้ อย่างเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ ช่วยให้เราสามารถพัฒนาความ ฉลาดทางอารมณ์ระดับสูง เป็นผู้นำที่ครอง ใจคนในองค์กรได้และสิ่งนี้ สามารถนำพาองค์กรให้ก้าวหน้าเติบโตได้อย่างยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้อง มีการพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะที่สำคัญ ได้แก่ สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำผู้บริหาร โดยสมรรถนะ หลัก ประกอบด้วย การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การยึดมั่นในความถูกต้องและจริยธรรม ความเข้าใจในองค์กรและ ระบบงาน การบริการเป็นเลิศ และการท างานเป็นทีม และยังคงพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะประจำผู้บริหาร ซึ่งเป็น สมรรถนะที่ข้าราชการในตำแหน่งประเภทบริหารและอำนวยการที่ต้องกำกับดูแลทีมงานหรือ ผู้ใต้บังคับบัญชาจำเป็นต้องมีใน

ฐานะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำทีมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้สามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ความสามารถในการเป็น ผู้นำ ความสามารถในการพัฒนาคน และการคิดเชิงกลยุทธ์

ผู้เขียนสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์ ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์ (Emotional Intelligence) เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถทำงานนี้ได้ดีขึ้น ความฉลาดทางด้านอารมณ์ประกอบด้วย การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง การควบคุมอารมณ์ การมีแรงจูงใจในตนเอง การเข้าใจอารมณ์ผู้อื่น และทักษะทางสังคม ผู้บริหารที่มีความฉลาดทางด้านอารมณ์จะสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อสารได้ดี แก้ไขปัญหา และจัดการความขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม และสร้างบรรยากาศที่ดีในโรงเรียนได้ การพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์ของผู้บริหารสามารถทำได้โดยการฝึกฝนการตระหนักรู้อารมณ์ การควบคุมอารมณ์ การพัฒนาทักษะการสื่อสาร การสร้างความเห็นอกเห็นใจ และการพัฒนาทักษะการสร้างความสัมพันธ์ การพัฒนาความฉลาดทางด้านอารมณ์เป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง แต่ผลที่ได้จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับการเรียนรู้และการพัฒนาของนักเรียนและครูในโรงเรียน

6. เอกสารอ้างอิง

- [1] Kanokporn Phomane.(2019).Study of emotional intelligence of administrators.Under the Chanthaburi Primary Educational Service Area Office.Witthayaniphot M.Ed. Chanthaburi : Rambhaibarni Rajabhat University.
- [2] Nithipat Mekkhajorn.(2014).Developing emotional intelligence for children.Nonhaburi: Sukhothai Thammathirat Open University.
- [3] Thidarat Rasamee.(2013).Emotional intelligence and the use of power by educational. institution administrators under the Samut Sakhon Primary Educational Service Area Office.Expression Science, M.A. Bangkok: Silpakorn University.
- [4] Radakarn Phuriphong.(2015).Emotional intelligence of educational institution administrators. Under the Secondary Educational Service Area Office, Area 35. Wittayamanipot, M.Ed. Udon Thani: Udon Thani Rajabhat University.
- [5] Mali Praditsaeng. (2016). Emotional intelligence and social intelligence of teachers in the 3 southern border provinces. (Research report).Office of the Higher Education Commission. Songkhla.
- [6] Kulap Purisarn. (2018). Guidelines for developing emotional intelligence to become effective leaders of executives in the 21st century. Journal of the Asian Graduate School, 8(1), 1-9.
- [7] Cooper, Robert K. and Ayman Sawaf, Executive EQ intelligence in leadership and organization. New York: Berkley Publishing, 1997.
- [8] Goleman, Daniel, Primal leadership: Unleashing the Power of Emotional Intelligence. Boston: Harvard Way, Massachusetts, 2013
- [10] Kanokporn Phomane.(2019).Study of emotional intelligence of administrators.Under the Chanthaburi Primary Educational Service Area Office.Witthayaniphot M.Ed. Chanthaburi : Rambhaibarni Rajabhat University.

- [11] Kritthip Jaiplo. A study of the emotional intelligence of primary school administrators. Kamphaeng Phet Provincial Primary Education Office. Science Education Degree, Master of Educational Administration. Graduate School Kamphaeng Phet Rajabhat University Institute, 2012
- [12] Manoon Sankhunakorn. (2019, 29 October). Human resource development in the era of Digital disruptive world. In Mr. Somkid Chanthamaruk (Chairman), Exchange of knowledge in the form of communities of practice (CoPs) [Working documents meet]. Ratchasi Meeting Room, 2nd floor, City Hall Building, Ministry of Interior.
- [13] Mali Praditsaeng. (2016). Emotional intelligence and social intelligence of teachers in the 3 southern border provinces. (Research report).Office of the Higher Education Commission. Songkhla.
- [14] Kulap Purisarn. (2018). Guidelines for developing emotional intelligence to become effective leaders of executives in the 21st century. Journal of the Asian Graduate School, 8(1), January - June, pp. 1-9.